

רשומות

הצעות חוק

29 ביולי 1980

1476

ט"ז באב תש"ם

עמוד

388

394

חוק העונשין (תיקון מס' 14), תש"ם-1980 . . . . .
חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 3), תש"ם-1980 . . . . .

מתפרסמת בזה מטעם הממשלה הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 14) :

מבוא

החוק המוצע בא להחליף את הוראות חוק העונשין, תשל"ז-1977, הדנות בעבירות נגד המוסר, ושהן בעיקרן דבר חקיקה מתקופת המנדט, בדבר חקיקה חדש, שיש בו הסדר לגבי מכלול הבעיות הקשורות בעבירות מין בראיה מותאמת למציאות ימינו ומתוך התייחסות לדגמי חקיקה שנתחדשו בארצות העולם המערבי. החוק המוצע מאמץ גם את עיקרן של המלצות הועדה המשותפת של הכנסת, בראשות חברת הכנסת שולמית אלוני, לענין שינוי הטיפול במקרי אונס.

החידושים הבולטים שבחוק המוצע הם -

- (1) מינוח חדש של העבירות והתייחסות מחודשת ליסודותיהן, בין שהוגדרו בחוק ובין שפירשו בפסיקה;
  - (2) מתן הגנה לעברייני מין צעירים בקשר לעבירות שנעברו בהסכמת הצדדים;
  - (3) העדר הגנת הנישואין לבן זוג בעבירות מין מסויימות; ההצעה מאמצת את גישת המשפט העברי, שלפיה אין זכות לבעל לאגוס את אשתו;
  - (4) איסור פרסום שמו של נפגע בעבירת מין ושל החשוד או הנאשם בעבירה כזו;
  - (5) הגבלת החקירה בדבר עברו המיני של הנפגע;
  - (6) כאמור - החמרת הענשים, תוך סיווג העבירות מחדש.
- בהבדל מהחוק הקיים, אין ההצעה מסווגת את העבירות לפי מינו של הנפגע בעבירה. העבירה היא אחת, בין שהיא נעשית בגופה של אשה ובין שהיא נעשית בגופו של גבר, כשהיסוד השולט הוא אלימות בהיבטה המיני, או מעשים בעלי אופי מיני הנעשים באדם ללא הסכמה תקפה מצדו.
- בסוף דברי ההסבר לכל סעיף מוצע, מובאות ההוראות הקיימות שהוא בא להחליף, ואחרי דברי ההסבר לסעיף האחרון מובאות ההוראות שיבוטלו לגמרי, עם פירוט הסיבות לכך.

חוק העונשין (תיקון מס' 14), תש"ם-1980

1. בפרק י' לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן - החוק העיקרי), במקום סימן ה' החלפת סימן ה' לפרק י' יבוא:

"סימן ה': עבירות מין

345. (א) בסימן זה - הגדרות

"ביאה" - התדרת איבר מין של אדם לנקב מנקבי גופו של הזולת או התדרת הפץ לאיבר מין או לפי הטבעת של הזולת, למעט התדרת הפץ לצורך רפואי;

"חבלה חמורה" - לרבות גזק נפשי חמור ולרבות הריון;

"מעשה מיני" - נגיעה מכוונת של איבר מוצנע של אדם בגופו של זולתו או נגיעה מכוונת כלשהי של אדם, אף על ידי הפץ, באיבר מוצנע של זולתו, והכל לשם גירוי מיני או לשם ביזוי, ואחת היא אם האיבר המוצנע היה חשוף או לבוש;

"שימוש בכוח" - לרבות -

(1) איום במוות או בחבלה חמורה, וכל איום אחר שיש בו כדי לשלול התנגדות, בין שהאיום מכוון לנפגע ובין שהוא מכוון לזולתו;

(2) ניצול מצב של חוסר הכרה או מצב אחר המונע התנגדות.

דברי הסבר

בסעיף קטן (ב) מפורטות הנסיבות המחמירות לענין עבירות האינוס, הביאה האסורה, התקיפה המינית והמעשה המיני האסור. הנסיבות המחמירות הן אחת מאלו:

(1) גילו הצעיר של הנפגע (עד גיל שש עשרה בעבר - רות שיש בהן שימוש בכוח, ועד גיל שתים עשרה בעבירות של ביאה אסורה ושל מעשה מיני אסור);

(2) נרימת חבלה חמורה, שהיא, לפי הגדרתה שבסעיף 2 לחוק העונשין - חבלה שיש בה סכנת נפשות, וכן, לפי הגדרתה בסעיף זה, גם גזק נפשי חמור או הריון;

(3) נשיאת נשק חם או קר בעת ביצוע העבירה;

(4) נוכחות שניים או יותר שחברו יחד לביצוע מעשה העבירה.

נסיבות הגיל וגרם החבלה החמורה הן בבחינת הירוש לעומת החוק הקיים.

סעיף 1 הסעיף מחליף את סימן ה' לפרק י' "עבירות נגד המוסר", בסימן חדש שייקרא "עבירות מין". שינוי הכותרת של הסימן בא לסמל את השינוי: מעבר מהתייחסות שנקודת מוצאה בהשקפת זוסר שלטת, הכופה מעין "סטיגמה מוסרית" על נפגע ועבירה, להתייחסות להתנהגות אסורה משום פגיעתה זולת או בסדר הציבורי.

סעיף 345: זהו סעיף ההגדרות שחידושו יפורטו דברי הסבר לסעיפי העבירות. הגדרת המונח "ביאה" ירשת לצורך עבירות האינוס והביאה האסורה. הגדרת מעשה מיני נדרשת לצורך עבירות התקיפה המינית ומעשה המיני האסור; היא באה להחליף את המונח מעשה מגונה, שלא הוגדר עד כה בחוק אלא פורש פסיקה באופן לא ממצה. המונח מעשה מגונה ישמש עתה במשמעות מצומצמת בלבד. "חבלה חמורה" עתה בין הנסיבות המחמירות את הענשים, ושימוש כוח הוא יסוד מיסודית של עבירות האינוס והתקיפה מינית.

1 סי' תשל"ז, עמ' 226; תש"ם, עמ' 112; ה"ח 1439, תש"ם, עמ' 131.

- (ב) לענין סימן זה יראו נסיבות מחמירות בכל אחת מאלה:
- (1) לענין סעיפים 346 ו-348 – לא מלאו לנפגע שש עשרה שנים, ולענין סעיפים 347 ו-349 – לא מלאו לנפגע שתיים עשרה שנים;
  - (2) גרמה לנפגע חבלה חמורה;
  - (3) העבריון נשא נשק חם או קר;
  - (4) היו נוכחים שניים או יותר שהברו יחד לביצוע המעשה בידי אחד או אחדים מהם.

346. הבא על אדם ללא הסכמתו תוך שימוש בכוח, דינו – מאסר שש עשרה שנים, ואם עשה את המעשה בנסיבות מחמירות, דינו – מאסר עשרים שנים.

אינוס

דברי הסבר

1-350(א)(1): לעומת זאת בסעיפים 346 (אינוס במרמה) ו-354(א) (מעשה מגונה בכסיה) מדובר באיומים סתם, בלי לפרש כלפי מי כוונתו.

המונח "שימוש בכוח" כולל – על פי ההגדרה בסעיף 345 – גם ניצול מצב של חוסר הכרה או מצב אחר המונע התנגדות. מבחינה מהותית אין כאן חידוש, שכן סעיפים 345, 350 ו-354 לחוק הקיים, הדנים באינוס, במעשד סדום ובמעשה מגונה בכסיה, מתייחסים לניצול המצב האמור כחלופה לשימוש בכוח.

הסעיף המוצע אינו חוזר על המלים "שלא כדין שבעבירת האינוס, ובכך יש גילוי דעת מכללא כי בעבירת האינוס אין הגנה מיוחדת לבעל, העומדת לו בשיקשך הנישואין. השמטה זו מביאה לידי ביטוי את העקרון שאין להשלים עם אלימות גם בתוך התא המשפחתי ואי אשה שבויה בידי בעלה להיבעל לו בעל כרחיה (ראו ע"פ 353/62, אל פקיר נגד היועץ המשפטי לממשלה פד"י, כרך י"ח (4), עמ' 200, ות"פ 163/79 ו-46/79 ירושלים, מדינת ישראל נ. כהן, טרם פורסם). העונש הקבוע לעבירה הוחמר והועלה מארבע עשרה לשש עשר שנות מאסר, כהמצלת הועדה המשותפת של הכנסו בנסיבות מחמירות (ראה דברי ההסבר לסעיף 45 יהיה העונש מאסר עשרים שנים (שוב כהמצלת אוח ועדה).

הסעיף המוצע מחליף את הסעיפים הבאים:

345. הבעל אשה, שלא כדין, נגד רצונה תוך שימוש בכוח או באימו עליה במוות או בחבלת גוף קשה, כשהיא בחוסר הכרה או במצב המונע את התנגדותו דינו – מאסר ארבע עשרה שנים.

350. (א) העושה אחת מאלה, דינו מאסר ארבע עשר שנים:

סעיף 346: סעיף זה מגדיר את עבירת האינוס תוך שהוא ממוזג בה את עבירת האינוס, המיוחדת כיום לפגיעה באשה, עם מעשה סדום בכוח שהיא עבירת אינוס של גבר. יסודות עבירת האינוס הם ביאה, העדר הסכמה לכיאה ושימוש בכוח.

המונח "ביאה" כולל, לפי המוצע, כל החדרה של איבר המין לנקבי גופו של הזולת, וכן החדרת חפץ לאיבר המין או לפי הטבעת של הזולת. החדרת חפץ למרות השימוש בחפץ והכללת חדרית איבר המין לכל נקב מנקבי גופו של אדם מהווה חידוש לעומת המושג – הצר יותר – של בעילה, שהוא אחד מיסודות עבירת האינוס.

על הרחבת היסודות של עבירת האינוס המליצה ועדת הכנסת המשותפת לענין שינוי הטיפול במקרי אונס. בתי המשפט התייחסו למעשי אלימות חמורים, שבהם נגרם לנפגעת נזק שאינו שונה במהותו או בחומרתו מזה הנגרם בבעילה רגילה, כאל מעשה מגונה בלבד, וזאת משום שעבירת האינוס מתמצית בבעילה במשמעות המצומצמת המקובלת לענין מונח זה (ראה למשל ע"פ 224/63, יוסף בן עמי נ. היועץ המשפטי לממשלה: פד"י, כרך י"ח (3), עמ' 225). החידוש בהצעה הוא בהתייחסות כמידת חומרה אחת לבעילה כלהחדרת איבר המין לנקבים אחרים שבגוף האדם או להחדרת חפץ לאיבר המין או לפי הטבעת של קרבן העבירה.

היסוד השני הנדרש בעבירה הוא שימוש בכוח. שמשמעו לא רק הפעלת כוח פיזי; לענין זה די בשימוש באיומים, העלולים לשלול את התנגדות הנפגע, וגם אם האיום מכוח לא נגד הנפגע עצמו אלא נגד אדם אחר, ובלבד שיש באיום כלפי אותו אדם כדי לשלול את התנגדות הנפגע. בכך יש חידוש לעומת המצב כיום, שלפיו בעבירת אינוס ומעשה סדום צריך שהאיום יהיה מכוח כלפי הנפגע עצמו (בחוק הקיים – סעיפים 345

347. (א) הבא על אדם באחת מאלה, דינו - מאסר שנים עשרה שנים, ואם עשה את המעשה בנסיבות מחמירות, דינו - מאסר שש עשרה שנים:

- (1) לא מלאו לנפגע שש עשרה שנים;
- (2) הנפגע הוא צאצאו של העבריין;
- (3) הסכמתו של הנפגע הושגה בטענת שווא, בתחבולה, בניצול טעות או בניצול היותו חולה נפש או לקוי בשכלו;
- (4) המעשה נעשה תוך ניצול של יחסי תלות, מרות, חינוך או השגחה.

(ב) הבא על קטין שמלאו לו שש עשרה שנים ולא מלאו לו שבע עשרה שנים, דינו - מאסר חמש שנים.

(ג) סעיף זה לא יחול על מעשה בין בני זוג.

ד ב ר י ה ס ב ר

לא הניעו לכלל מעמד אפוטרופסות. בכך יש הרחבה לעומת החוק הקיים.

העונש על העבירה הועמד על שנים עשרה שנות מאסר (לעומת ארבע עשרה שנים הקבועות כיום לבעילת קטינה, עשר שנים לאינוס במרמה וחמש שנים לבעילת נערה הנתונה למרות). העונש על עבירה בנסיבות מחד מירות יהיה מאסר שש עשרה שנים.

הסעיף המוצע בא להחליף את הסעיפים הבאים:

346. הבעל אשה, שלא כדין, ביועין שהיא לקויה בנפשה או בשכלה, או כשהסכמתה הושגה באיומים או במרמה לגבי מהות המעשה או מיהות העושה, דינו - מאסר עשר שנים.

347. (א) הבעל קטינה שלא מלאו לה שבע עשרה שנים והיא אינה אשתו, דינו - מאסר חמש שנים.

(ב) הבעל שלא כדין קטינה שלא מלאו לה שש עשרה שנים, דינו - מאסר ארבע עשרה שנים, ואולם אם היה לו יסוד סביר להניח שמלאו לה שש עשרה אך לא שבע עשרה שנים, דינו - מאסר חמש שנים.

(ג) באישום לפי סעיף זה תהא הגנה לנאשם אם היה לו יסוד סביר להניח שמלאו לקטינה שבע עשרה שנים.

348. הבעל, או מעודד או מסייע זולתו לבעול, נערה לא נשואה שמלאו לה שבע עשרה שנים וטרם מלאו לה עשרים ואחת שנים, והיא צאצאו או צאצא אשתו, או שהוא אפוטרופסה, או שנמסרה לו לשם חינוך או השגחה, דינו - מאסר חמש שנים.

350. (א) העושה אחת מאלה, דינו - מאסר ארבע עשרה שנים:

- (1) ...
- (2) מעשה סדום בקטין שלא מלאו לו שש עשרה שנים;
- (3) מגע מיני שלא כדין עם קטין כאמור.

(1) מעשה סדום באדם, נגר רצונו ותוך שימוש בכוח או באימו עליו במוות או בתבלת גוף קשה, או כשהוא בחוסר הכרה או במצב המונע התגורוהו...

353. געברה העבירה לפי סעיפים 345, 347(ב), 350(א) או נעשה נסיון לעבור עבירה לפיהם או געברה עבירה לפי סעיף 352 -

(1) כשהעבריין נושא נשק חם או קר, דינו - מאסר עשרים שנים;

(2) כשהיו נוכחים שניים או יותר שחברו יחד לביצוע המעשה בידי אחד או אחרים מהם, דינו של כל אחד מהם - מאסר עשרים שנים.

סעיף 347: יסודות העבירה לפי סעיף זה הם כביאה סיבות שבהן געדרת הסכמה שקולה ומחושבת של נפגע, אף שזו ניתנה לכאורה. כך, למשל, הסכמתו של טין אינה הסכמה. כיום אין החוק מכיר בהסכמתו של טין שלא מלאו לו שבע עשרה שנים (אם כי יש הבחנה ענין העונש בין הבעל קטינה שלא מלאו לה שש עשרה שנים לבין הבעל קטינה שמלאו לה שש עשרה שנים אך הם מלאו לה שבע עשרה שנים - סעיף 347). השאלה אם במציאות ימינו נכון להעמיד את גיל ההסכמה על ל שבע עשרה שנים (קביעה שנקבעה בשנת תשכ"ב) או לי נכון יותר לקבוע סף גבול נמוך יותר (לפחות כפי זיה בפקודה המנדטורית המקורית) היא שאלה השנויה לחלוקת. בהצעת החוק אין שינוי מהמצב הקיים.

גם היום אין החוק מכיר בתקפה של הסכמתו של חולה ש או לקוי בשכלו, וכן אין הוא מכיר בהסכמה שהושגה ורמה או ביחסים שבין אדם לצאצאו שלא מלאו לו ודים ואחת שנים או בין אפוטרופוס לנתונה למרותו הם מלאו לה עשרים ואחת שנים. הסעיף המוצע בא 'עמיד את עבירת העריות על מכונה, דהיינו ללא כלה גילו של הצאצא, וכן לשלול הסכמה המושגת 'ניצול כל יחסי תלות, מרות, חינוך או השגחה, אף אם

348. העושה מעשה מיני באדם ללא הסכמתו תוך שימוש בכוח, דינו – מאסר שבע שנים, ואם עשה את המעשה בנסיבות מחמירות, דינו – מאסר ארבע עשרה שנים.

תקיפה מינית

349. (א) העושה מעשה מיני באחת הנסיבות האמורות בסעיף 347 (א), דינו – מאסר שלוש שנים, ואם עשה את המעשה בנסיבות מחמירות, דינו – מאסר שש שנים.

מעשה מיני אסור

(ב) סעיף זה לא יחול על מעשה בין בני זוג.

דברי הסבר

התנגדותו, או מכירתו אותו כוח או באיזמים לעשות או להניח שיעשה בר מעשה מגונה, דינו – מאסר חמש שנים.

(ב) נעברה העבירה לפי סעיף זה –

(1) כשהעבריין נושא נשק חם או קר, דינו – מאסר עשר שנים;

(2) כשהיו נוכחים שניים או יותר שחברו יחד לביצוע המעשה בידי אחד או אחרים מהם, דינו של כל אחד מהם – מאסר עשר שנים.

סעיף 349: הסעיף המוצע בא להחליף ולהרחיב את עבירת המעשה המוגנה שלא בכפייה. העבירה תכונה "מעשה מיני אסור", ויסודותיה הם: מעשה מיני, כהגדרתו בסעיף 345, שנעשה ללא שימוש בכוח אך בנסיבות שבה נעדרת הסכמתו התקפה של הצד השני. הסעיף מתייחס לאותן הנסיבות שפורטו בביאה אסורה, השוללות או תקפה של הסכמת הנפגע. הידוש שבסעיף, בנוסף לעצנו הגדרת המעשה המיני האסור, הוא בקביעת העבירה ש עשיית מעשה מיני תוך ניצול יחסי תלות, מרות, הינוך א השגחה, או ביחסי עריות.

הסעיף אינו אסר מעשים מיניים בין בני זוג שנעט ללא שימוש בכוח, על אף הפגם בהסכמת בן הזוג. העונ הקבוע לעבירה הוא מאסר שלוש שנים, ובנסיבות מח מירות – שש שנים.

הסעיף המוצע בא להחליף את סעיפים 355 ו-356 שזו לשונם:

355. העושה, או מנסה לעשות, מעשה מגונה בגופו ע אדם בלא הסכמתו אך בלא שימוש בכוח או באיזמים, שהשיג הסכמתו בדרכי מרמה לגבי מהות המעשה מיהות העושה, או מפתה או מנסה לפתות אדם, ביודע שהוא לקוי בגפשו או בשכלו, לעשות או להניח שיעט בו מעשה מגונה, דינו – מאסר שנתיים.

356. העושה מעשה מגונה בקטין שלא מלאו לו שש עטו שנים, דינו – מאסר שלוש שנים.

סעיף 348: הסעיף מגדיר את העבירה של מעשה מגונה בכפייה במינות חדש: "תקיפה מינית". החירוש שבסעיף הוא בנוסיון להגדיר את המעשה המגונה האסור, שאינו מוגדר כיום בחוק ולא פורש באופן ממצה ואחיד בפסיקה (ראה ע"פ 63/58, ע"מ ואח"נ, היועץ המשפטי לממשלה, פד"י כרך י"ג (1), עמ' 421; ע"פ 190/58, סלאם נ. היועץ המשפטי לממשלה, פד"י כרך י"ב (3), עמ' 1847; ע"פ 315/58, היועץ המשפטי לממשלה נ. דאוד ג'בארה, פד"י כרך י"ג (1), עמ' 565, 566, מול האות ה'). עבירת התקיפה המינית מצריכה מעשה מיני בכוח וללא הסכמת הנפגע. מעשה מיני, כפי הגדרתו בסעיף 345, הוא גניעה מכוונת באיברים המוצנעים של הנפגע, בין שהם חשופים ובין שהם לבושים, באמצעות איבר כלשהו של העבריין או באמצעות הפך וכן גניעה מכוונת של איבר מוצנע של אדם, בין חשוף ובין לבוש, בגופו של זולתו, והכל לשם גירוי מיני או ביזוי, יצאו מכ" לל ההגדרה מעט תקיפה כגון נשיקות, שאולי יש בהם גוון מיני אך יש ספק אם ראוי להעלותם למדרגת עבירות מין. תחום זה של מעשים הוא על הגבול שבין תקיפה לעבירת מין ומוצע להשאירו בתחום התקיפות הרגילות.

גם בסעיף זה, כמו בעבירת אינוס, אין הגנה לבן זוג העושה מעשה מיני כבן זוגו תוך שימוש בכוח.

העונש המוצע לעבירות התקיפה המינית הוא שבע שנות מאסר (החמרה לעומת חמש כיום) ובנסיבות מחמירות – ארבע עשרה שנות מאסר (לעומת עשר כיום). הנוסיון לבצע את העבירה קבוע בדרגת החמרה של עצם העבירה, ואילו הסעיף המוצע מניח את הטיפול בנוסיון לכללים הרגילים החלים על נסיונות לעבור עבירה, היינו – מחצית העונש הקבוע לעבירה.

הסעיף המוצע בא להחליף את הסעיף הבא:

354. (א) העושה, או מנסה לעשות, מעשה מגונה בגופו של אדם, על כרחו תוך שימוש בכוח או באיזמים, או כשהאדם הוא מחוסר הכרה או במצב אחר המונע את

350. לענין ביאה ולענין מעשה מיני אחת היא אם העברייני עשה את המעשה או אם גרם שהמעשה ייעשה בו.	המביא על עצמו
351. גברים השוככים זה עם זה, דינם – מאסר שנה.	מעשה סדרם
352. באישום על ביאה אסורה על קטין תהיה זו הגנה לנאשם שהבדל הגילים בינו לבין הקטין אינו עולה על שנתיים, ובאישום על מעשה מיני אסור בקטין – שהבדל הגילים אינו עולה על שלוש שנים, והכל אם הקטין הסכים למעשה ואם המעשה נעשה במהלך יחסי רעות רגילים וללא ניצול מעמדו של הנאשם.	סייג לאחריות פלילית
353. העושה מעשה מגונה בפומבי או בפני קטין שלא מלאו לו ארבע עשרה שנים, דינו – מאסר ששה חדשים.	מעשה מגונה בפומבי
354. (א) המפרסם ברבים שמו של אדם, או כל דבר שיש בו כדי לזהותו באופן המעיד כי אותו אדם נפגע בעבירה לפי סימן זה, דינו – מאסר שנה.	איסור פרסום
(ב) לא ישא אדם באחריות פלילית לפי סעיף קטן (א) אם האדם ששמו או זהותו פורסמו הסכים בפני בית המשפט שהמשפט בשל העבירה יתנהל בדלתיים פתוחות או אם נתן את הסכמתו בפני בית המשפט לפרסום שמו.	
(ג) המפרסם ברבים שמו של אדם, או כל דבר שיש בו כדי לזהותו, ויש בפרסום כדי להעיד כי אותו אדם חשוד או נאשם בביצוע עבירה לפי סימן זה, והאדם לא הסכים לפרסום ומשפטו לא נסתיים בפסק דין חלוט, דינו – מאסר שנה.	

דברי הסבר

מרבץ ובצנעה היא שאלה שגויה במחלוקת. הסעיף המוצע אינו משנה מהמצב הקיים במובן זה שהוא מאמץ את האיסור על מעשה הומוסקסואלי, אם כי ענשו של המעשה הופחת לשנת מאסר. אין הסעיף המוצע מאמץ את האיסורים על מעשים אחרים שהוגדרו בסעיף המוחלף כסטיות מדרך הטבע.

סעיף 352: בעבירות השונות של קיום יחסי מין עם קטינים, שנעדר מהן האלמנט של שימוש בכוח, תהיה זו הגנה לנאשם אם הבדל הגיל שבינו לבין הקטין אינו עולה על שנתיים בעבירה של ביאה אסורה, ועל שלוש שנים בעבירה של מעשה מיני אסור, הכל בתנאי שהנאשם יוכיח שהמעשה נעשה בהסכמת הקטין, במהלך יחסי רעות רגילים וללא ניצול מעמדו של הנאשם.

הוראה דומה מדריכה גם עכשיו את התביעה בענין הגשת כתבי אישום במקרים אלה (הנחיות מס' 50.047 להנחיות היועץ המשפטי לממשלה, מיום 1 במאי 1971), ועל הגנה ברוח המוצע המליצה גם הוועדה לדרכי ענישה ולטיפול בעברייני בראשותו של השופט ח' כהן.

סעיף 350: הסעיף מרחיב את האחריות הפלילית ועבר לזו שנקבעה בהוראות הכלליות של החוק. מטרתו והרחבה היא לאפשר העמדתו לדין של אדם שבפועל וינו עושה מעשה בזולתו אלא גרם לזולתו שיעשה בו את מעשה העבירה, אף שהמעשה אינו מהווה עבירה לגבי אדם העושה אותו. סעיף 355 הקיים מתייחס באופן לקי לשאלה זו, ומוצע כי החוק יתייחס אליה בצורה קיפה יותר – לענין כלל עבירות המין.

סעיף 351: סעיף 351 לחוק הקיים דן בסטיות דרך הטבע, וזו לשונו:

351. העושה אחד מאלה, דינו – מאסר עשר שנים:

- (1) שוכב עם אדם שלא כדרך הטבע;
  - (2) שוכב עם בהמה;
  - (3) מרשה לגבר לשכב עמו;
  - (4) מרשה לגבר לשכב עמה שלא כדרך הטבע.
- השאלה אם יש בימינו מקום להתערבות החוק ולילי לגבי מעשים הנעשים בתחום המיני בין בגירים

2. בסעיף 501 לחוק העיקרי, במקום "347 (ב), 350 (א) (2) ר" (3), 354 (ב)" יבוא תיקון סעיף 501 "347 (א) (1), 348 בנוסחות מחמירות".

תיקון חוק לתיקון סדרי הדין (חקירת עדים)

3. בחוק לתיקון סדרי הדין (חקירת עדים), תשי"ח-1957, אחרי סעיף 2 יבוא:

2א. בית המשפט לא ירשה חקירה בדבר עברו המיני של נפגע בעבירה לפי סימן ה' לפרק י' לחוק העונשין, תשל"ז-1977, אלא אם ראה, מטעמים שיירשמו, כי איסור החקירה עלול לגרום לנאשם עיוות דין.

דברי הסבר

כה כדי להביך את הנפגע ולטעת בו תחושה שהסך ממא" שים לנאשם. האפשרות שתיערך חקירה כזו עלולה להניא את הנפגע בעבירת מין מלהתלונן על העבירה שנעברה בו. בעקבות המלצת הוועדה המשותפת לענין הטיפול במקרי אונס, מוצע להגביל חקירה מסוג זה, ולאפשר אותה רק במקרים שבהם קבע בית המשפט, בהחלטה מנומקת, כי איסור החקירה עלול לגרום לנאשם עיוות דין. הסעיף המוצע תואם גם מגמות חקיקה חדשה במדינות מערביות.

הוראות שלא חודשו

ואלה סעיפי חוק העונשין שאין להם מקבילה בחוק המוצע:

1. "הבועל קטינה הנשואה לו

349. (א) הבועל נערה נשואה לו שלא מלאו לה חמש עשרה שנים, דינו - מאסר שנתיים; אולם באישום עבירה זו תהא הגנה לבעל, אם הנערה הגיעה לבגרות מינית ולפני הבעילה היתה בידו תעודה של רופא בעק רשיון כחוק, האומרת שאין לחשש שבעילתה תגרום לנוק נופני.

(ב) המשתדל, במכשיר או כאמצעי פיו אחת להקל את בעילתה של נערה נשואה לו שלא מלאו לו חמש עשרה שנים, דינו - מאסר שנתיים.

ביטול הסעיף נעשה כדי להתאים את הוראות החוק הפלילי לאלה שבדין האזרחי. סעיף 5 לחוק גיל הנשואין, תשי"א-1950, מסמיך את בית המשפט המחוזי להיתר נישואין לנערה שטרם מלאו לה שש עשרה שנים אם היא הרתה או ילדה לאיש אשר לו ברצונה להינשא במקרה כזה אין טעם להפוך את הבעל לעבריין.

2. "350. (ב) המשדל או מנסה לשדל קטין שלא מלאו לו שש עשרה שנים לעשות מעשה סדום, דינו - מאסר שלוש שנים."

במקום הוראה ספציפית בענין אחריות פלילית משדל לעבירת מין, יבואו ההוראות הכלליות של החוק בענין שידול לעבירה, וכן יחולו הוראות סעיף 5 המוצע.

סעיף 353: סעיף 357 לחוק הקיים קובע:

"מעשה מגונה במקום ציבורי

357. העושה מעשה מגונה או תנועה מגונה במקום ציבורי או בהתקהלות פומבית, או באופן שאדם הנמצא במקום ציבורי יכול לראות זאת, דינו - מאסר ששה חדשים." הסעיף המוצע הוא היחיד שיוסיף לנקוט לשון "מעשה מגונה", ולפי ניסוחו משתמע ממנו שהוא אינו עוסק אלא במעשהו של יחיד, בעיקר במעשה אקסהיביציוניסטי בפומבי, אולם גם במעשה כזה שנעשה שלא בפומבי בפני קטין שלא מלאו לו ארבע עשרה שנים, וזאת מחמת ההשפעה הקשה שעלולה להיות למעשה כזה על נפש הקטין.

סעיף 354: אחד הנורמים העשויים להרתיע נפגע בעבירת מין מלהתלונן במשטרה הוא החשש מפרסום ומחשיפה. בעקבות המלצת הוועדה המשותפת של הכנסת לענין אונס, מוצע לאסור פרסום שמו של נפגע בעבירת מין וכן פרסום פרטים העלולים לזהותו כנפגע בעבירה כזו, אלא אם הסכים שהמשפט יתנהל בדלתיים פתוחות, או אם נתן את הסכמתו לפרסום שמו בפני בית המשפט. העתש על העבירה הוא מאסר שנה. בעקבות איסור זה מוצע לאסור גם פרסום המזהה חשוד או נאשם בעבירה מין ללא הסכמתו, זאת כל עוד לא הסתיים משפטו בפסק-דין חלוט. העונש שנקבע לעבירה הוא מאסר שנה. הצעה זו נקבעה כמשקל נגד לאיסור פרסום שם הנפגע, וזאת מתוך ההכרה שיש אירעה מיוהדת של קלון האופפת את מי שנאשם בעבירות מין, והקשה לתיקון מאוחר. וראוי לתקן על נאשם מפני חשיפה לאמצעי התקשורת כל עוד לא הורשע בבית המשפט.

סעיף 501 לחוק העיקרי מעניק סמכות לבית המשפט המחוזי לדון בשופט יחיד לנבי עבירות מסויימות, ומוצע לתקנו בהתאם למספור החדש של סעיפי החוק.

סעיף 3 הסעיף בא להגביל חקירה בדבר עברו המיני של נפגע בעבירות מין. בדרך כלל אין לחקירה כזו כל שייכות לענינו של הנאשם, אך יש

דברי הסבר

מוצע שבמקום הוראה מיוחדת לענין טעות בידיעת גילו של הנפגע תעמוד ההוראה הכללית של טעות בעובד-ה שבעסיף 17 לחוק.

5. "טעות נישואין במרמה

359. הערם במזיד ובמרמה לאשה שאינה נשואה לו כדין שתאמין שהיא נשואה לו כדין ומתוך כך תחיה אתו חיי אישות או תיבעל לו, דינו - מאסר שבע שנים."

במקום הוראה זו יעמדו ההוראות הרגילות של חוק העונשין העוסקות בקבלת דבר או טובת הנאה כמרמה.

6. "קשר להדחה למשגל לא חוקי

360. הקושר קשר עם אדם אחר לפתות אשה, באמתלה כוזבת או באמצעי מרמה אחר, שתתוצאה להיבעל בעילה אסורה, דינו - מאסר שבע שנים."

במקום הוראה זו יעמדו ההוראות הרגילות של חוק העונשין בענין קשירת קשר לעבור עבירה."

3. "נסיון לעבירת מין

352. המנסה לעשות מעשה שהוא עבירה לפי סעיפים 346 או 351, דינו - מאסר שבע שנים."

על נסיון לאיגוס יחולו הכללים הרגילים של נסיון והעונש יהיה בהתאם לכך שמונה שנות מאסר. סעיף 352 מיותר.

4. ידיעת הגיל

358. נעברה לגבי אשה עבירה התלויה בגילה, אין נפקא מינה אם הנאשם לא ידע שהיא למטה מאותו גיל או הניח שהיא לא למטה מאותו גיל; והוא כשאין הוראה מפורשת אחרת."

הוראה מפורשת אחרת כאמור מצויה בסעיף 347(ו) הקיים כי תהא זו הגנה לנאשם על פי אותו סעיף (בעילת קטינה) אם היה לו יסוד סביר להניח שמלאו לקטינה שבע עשרה שנים.

מתפרסמת בזה מטעם ועדת הכספים הצעת חוק של חברי הכנסת:

חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 3), תש"ם-1980

17. תיקון סעיף 17. 1. (א) האמור בסעיף 17 לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975, יסומן (א), ובו, אחרי "לפי פקודת הביטוח" יבוא "לרבות תוספת למימון פעולות למניעת תאונות דרכים (להלן - התוספת)".

(ב) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(ב) כספי התוספת שגבו המבטחים כאמור יועברו לקרן שתוקם לענין זה; שר האוצר ושר התחבורה יקבעו, בהתייעצות עם שר המשפטים, את דרך השימוש בכספי הקרן."

דברי הסבר

להלוקת נטל הפיצויים בין המבטחים בהתחשב בסוגי הרכב השייכים, אם דרך איזון ההכנסות מדמי ביטוח ואם דרך איזון התשלומים ששולמו לנפגעים - ייקבצו על ידי שר האוצר בהתייעצות עם שר המשפטים ושר התחבורה, לאחר שמיצת הארגון היציג של חברות הביטוח ובאישור ועדת הכספים של הכנסת."

לפי המוצע, כספי התוספת ייגבו על ידי המבטחים והם יועברו לקרן מיוחדת שתוקם למטרת המלחמה בתאונות דרכים. את הדרכים לשימוש בכספי הקרן יקבעו שר האוצר ושר התחבורה, בהתייעצות עם שר המשפטים.

חברי הכנסת ע' אמוראי, י' כהן, י' כהן-אורנה, ש' לוריאני, א' מלמד וז' עמית

כדי להגביר ולייעל את המערכה למען בטיחות התנועה בדרכים, יש ליצור אמצעי מימון שיועמדו לרשות קרן מיוחדת למניעת תאונות דרכים.

מוצע כי בנוסף על שיעורי דמי הביטוח המשי תלמים בשל ביטוח חובה של כלי רכב - הנקבעים לפי סעיף 17 לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 - ניתן יהיה לקבוע תוספת לדמי הביטוח, שתשמש למימון פעולות למניעת תאונות דרכים, וזה גוססו של סעיף 17:

"דמי ביטוח

17. שיעורי דמי הביטוח לפי פקודת הביטוח והסדרים

1. ס"ח תשל"ה, עמ' 234; תשל"ח, עמ' 49; תש"ם, עמ' 69.